

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
3 maart 2020	D.047818 Z.018228

Voorstel ingebracht door L. Boasson
Portefeuillehouder J. de Boer
Begrotingsprogramma en
taakveld

Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onderwerp **Uitvoeringsprogramma Landschap en
Biodiversiteit**

Voorgesteld besluit

- 1) een bedrag van € 145.000 vrij te maken voor de (co)financiering van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2020-2024 door:
 - a) € 90.000 uit de reserve Overlopende Posten, toe te kennen aan het uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Landschap; en
 - b) € 55.000 te onttrekken uit de reserve Omgevingsgerichte uitgaven & bovenplanse verevening en beschikbaar te stellen voor uitvoering in 2020.

Samenvatting van het voorstel

Het college van B&W van de gemeente Buren heeft het uitvoeringsprogramma van het landschapsontwikkelingsplan (afgekort tot LOP) geactualiseerd door het uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2020-2024 vast te stellen. Dit besluit is genomen onder voorbehoud van financiering (d.d. 14 januari 2020) Het uitvoeringsprogramma geeft invulling aan de doelstellingen die in het LOP (2012) en de Structuurvisie Buren (2009) zijn vastgesteld.

Het voorstel is om een bedrag van € 145.000 beschikbaar te stellen voor de (co)financiering van de uitvoering van dit uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2020-2024.

HOOFDLIJNEN

1. Wat is de aanleiding van dit voorstel en wat is het (wettelijk) beleidskader?

Het college van B&W van de gemeente Buren heeft het uitvoeringsprogramma van het landschapsontwikkelingsplan (afgekort tot LOP) geactualiseerd door het uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2020-2024 vast te stellen. Dit besluit is genomen onder voorbehoud van financiering. (d.d. 14 januari 2020) Het uitvoeringsprogramma geeft invulling aan de doelstellingen die in het LOP (23 oktober 2012 RV/12/00211) en de Structuurvisie Buren (27 oktober 2009 B-2009-10004) zijn vastgesteld.

Voor uitvoering van dit programma is budget nodig. Tot en met 2019 was voor de uitvoering van het LOP structureel jaarlijks budget beschikbaar. Bij het vaststellen van de gemeentebegroting 2020 heeft de gemeenteraad dit budget geschrapt in het kader van de zoekrichting oud beleid.

In de reserve Overlopende Posten en de reserve Omgevingsgerichte uitgaven & bovenplanse verevening is budget aanwezig dat geoormerkt is voor doelen uit de Structuurvisie Buren 2009-2019 en het LOP. Dit budget is de komende vijf jaar een goed alternatief voor het weggevalen structurele budget. Voor het beschikbaar maken van deze budgetten is een raadsbesluit nodig.

Het is niet wettelijk verplicht om een Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit te hebben. Het beschikbaar hebben van cofinanciering is wel een voorwaarde voor het aanvragen van subsidies en cofinanciering van derden. De Provincie Gelderland is de grootste beoogde co-financier, daarnaast wordt van andere partijen, zoals particulieren en grondeigenaren een bijdrage gevraagd.

2. Wat is het beoogde effect; wat willen we bereiken? En waarom op deze manier?

Door het beschikbaar stellen van het budget bereiken we dat:

- De bestaande werkwijze voortgezet wordt om doelstellingen uit de Structuurvisie 2009-2019 en het LOP te realiseren.
- Het budget beschikbaar komt voor de projecten en activiteiten die in het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen. Dit uitvoeringsprogramma draagt bij aan een (be)leefbaar landschap met een sterkere biodiversiteit, en een sterke betrokkenheid van inwoners en agrariërs;
- De gemeente subsidie kan aanvragen bij de Provincie Gelderland uit de regeling Landschap en Biodiversiteit.

Door het budget van € 55.000 voor 2020 direct beschikbaar te stellen kan de uitvoering van het programma dit kalenderjaar starten. De budgetten die benodigd zijn voor de daarop volgende jaren kunnen fluctueren afhankelijk van de grootte van de projecten en de voortgang van de uitvoering. Om jaarlijks overhevelen en daarmee samenhangende verantwoordingen, besluitvorming en administratielasten te beperken zullen we de raad vragen via de begroting of de voortgangsrapportages, het gelabelde budget uit de reserve Overlopende Posten beschikbaar te stellen.

3. Wat zijn de nadelen en/of mogelijke risico's als de raad het voorstel overneemt?

Het budget in de bestemmingsreserve omgevingsgerichte uitgaven kan voor andere projecten worden ingezet, mits die voldoen aan de criteria in de Structuurvisie 2009-2019. Het budget van € 55.000 dat wordt gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit kan niet (meer) worden ingezet voor projecten buiten het uitvoeringsprogramma. Andere doelen (niet opgenomen in het voorliggende uitvoeringsprogramma) waaraan dit budget aan toegekend kan worden zijn:

- Fietspadennetwerk (recreatie en verkeer)
- Versterken laanstructuur (openbaar groen)
- Investeren in Sociaal-maatschappelijke voorzieningen

Op dit moment zijn hiervoor geen concrete projecten bekend.

4. Wat betekent het als de raad dit voorstel *niet* overneemt?

Er is geen ander budget of reserve beschikbaar dat ingezet kan worden om het uitvoeringsprogramma van het LOP te realiseren.

Als de raad dit voorstel niet overneemt neemt de gemeente:

- niet meer het initiatief om het landschap te versterken,
- de biodiversiteit te versterken en inwoners en agrariërs te informeren en te betrekken, en het netwerk van groene vrijwilligers te ondersteunen.
- De gemeente kan niet meer meedoen aan regionale uitvoerings- en onderzoeksprojecten.

De gemeente kan geen subsidie aanvragen bij de provincie Gelderland zonder cofinanciering.

5. Is het een begrotingswijziging?

Ja, begrotingswijziging 2020, nummer 3

TOELICHTING EN UITVOERING

6. Beleidskader

Provinciaal beleidskader

Met ingang van 2013 heeft de rijksoverheid de verantwoordelijkheid voor het landschapsbeleid geheel gedecentraliseerd naar de provincies en gemeenten (Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 2012).

De provincie Gelderland heeft een beleidskader dat is opgenomen in de omgevingsvisie Gaaf Gelderland, de agenda Landschap, het ambitiesdocument natuur en de regeling Landschap en biodiversiteit. De gebiedsaanduiding Nationaal Landschap Rivierenland is een aanduiding die de provincie in dat beleid hanteert.

Het landschap in de gemeente Buren is grotendeels aangemerkt als Nationaal Landschap. Een Nationaal Landschap is een gebied in Nederland waarvan is aangegeven dat er zich een unieke combinatie van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie bevindt. In de Nota Ruimte van het

Ministerie van VROM uit 2004 zijn ze als zodanig aangewezen. In tegenstelling tot een Nationaal Park biedt het ook plaats voor wonen, landbouw en kleinschalige bedrijven.

Sinds de beleidswijzigingen van het Rijk in 2011 en 2012 (in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte) vormen de Nationale Landschappen geen onderdeel meer van het nationale beleid. Veel provincies, zo ook provincie Gelderland, hebben de Nationale Landschappen in hun provinciale beleid opgenomen. De provincie Gelderland maakt hiervoor extra geld vrij voor projecten via de Regeling Landschap en Biodiversiteit.

Lokaal beleidskader

De geldende lokale beleidskaders voor dit voorstel bestaan uit

- Structuurvisie Buren 2009-2019
- Landschapsontwikkelingsplan 2012

Daarnaast heeft de gemeente Buren in 2017 het convenant Bij Bewust Betuwe ondertekend.

Het hebben van een (budget voor een) Uitvoeringsprogramma voor Landschap en Biodiversiteit is niet wettelijk verplicht. Maar het heeft wel een relatie met andere wettelijke verplichtingen.

Het is wettelijk verplicht (vanuit o.a. Wetten op de Ruimtelijke Ordening, Nieuwe Wet Natuurbescherming) om planologische bescherming te bieden aan natuur- en landschaps- en cultuurhistorische waarden. Dit heeft de gemeente Buren gedaan door haar visie op het landschap vast te leggen in de structuurvisie (2009) en het landschapsontwikkelingsplan (2012, afgekort tot LOP), beide zijn vertaald naar de bestemmingsplannen om te voldoen aan de wettelijk verplichte planologische bescherming.

Het Landschapsontwikkelingsplan

Het LOP is door de gemeenteraad vastgesteld als uitwerking van de structuurvisie. Het Landschapsontwikkelingsplan bestaat uit een hoofdrapport en werkboeken voor de vier deelgebieden Buren, Rijswijk, Maurik en Lienden. In deze stukken wordt het landschap beschreven in brede zin. Vervolgens is bepaald welke factoren van invloed zijn op de kwaliteit van het landschap, zoals het gebruik van het landschap voor agrariërs, recreanten, en natuur, en de mogelijkheden voor het behoud en ontwikkelen van economische, ecologische, cultuurhistorische en esthetische kwaliteiten. In de visie heeft de gemeente aangegeven op welke wijze de gemeente daaraan richting wil geven. Het uitvoeringsprogramma is een van de middelen om richting te geven aan de gewenste ontwikkelingen.

Naast het gemeentelijke beleid ondertekende de gemeente Buren op 31 maart 2017 het Convenant Bij Bewust Betuwe. Daarin heeft de gemeente Buren de intentie uitgesproken om bij te dragen aan:

- Bewustwording van biodiversiteit te stimuleren, en het belang van bestuivers en bijen voor onze voedselproductie onder de aandacht te brengen
- Het verbeteren van een duurzame leefomgeving voor bijen en andere bestuivers.

Dit convenant trok landelijke aandacht, en was een reden voor de rijksoverheid om de eerste dag van de nationale bijenstrategie in onze regio te organiseren. Het uiteindelijke doel van het convenant is de biodiversiteit en de productie van ons voedsel nu en in de toekomst te waarborgen.

7. Effectmeting, planning en evaluatie

Hieronder de verwachte planning van de verschillende onderdelen in het Uitvoeringsprogramma.

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Biodiversiteitsplan	X				
Soortmanagementplan	X				
Uitvoeringsprojecten	X	X	X	X	X
Verkenning Groen Blauwe Diensten		X			
Overige kosten	X	X	X	X	X

Bij het collegebesluit zijn bijlagen opgenomen met een toelichting op deze onderdelen.

Tussentijds zullen we de resultaten van het programma onder andere via het raadsjournaal bekend maken. Dit doen we bijvoorbeeld bij het gereedkomen van het biodiversiteitsplan en het

soortmanagementplan, aankondigingen en afrondingen van projecten. We volgen hierbij het communicatieplan dat wordt opgesteld in het biodiversiteitsplan.

De eindresultaten van het gehele projectenprogramma Landschap en Biodiversiteit zullen aan het einde van de looptijd worden gepresenteerd aan het college van B&W, en desgewenst aan de gemeenteraad.

Vanuit de subsidieregeling moeten we de resultaten die met subsidie zijn gerealiseerd, verantwoorden bij de Provincie Gelderland. Dit verzorgen wij door middel van tussen- en eindrapportages aan de provincie Gelderland.

8. Financiën

De kosten van dit uitvoeringsprogramma zijn:

Onderdelen	Totale kosten	Gemeentelijke bijdrage	Provinciale Bijdrage*	Particulieren/derden
Biodiversiteitsplan	30.000	15.000	15.000	-
Soortmanagementplan	30.000	15.000	15.000	-
Uitvoeringsprojecten landschap en biodiversiteit	247.000	62.000	185.000	Ntb
Groen Blauwe Diensten	15.000	15.000		Ntb
Overige kosten	38.000	38.000		Ntb
Totaal (5 jaar)	360.000	145.000	215.000	Ntb

*het betreft een inschatting, de werkelijke bijdrage is afhankelijk van de subsidiabele kosten die in de projecten worden gemaakt. Deze worden nauwkeuriger bepaald op basis van de projectenprogramma's (vooraf) en op basis van de verantwoordingen (achteraf).

Deze kosten worden uit de volgende budgetten gedekt:

A. Reserve Overlopende Posten	€ 90.000
B. Reserve omgevingsgerichte uitgaven en bovenplanse verevening	€ 55.000
C. Subsidie Provincie Gelderland	€ 215.000
D. Bijdragen door particulieren en gebiedspartijen	PM

Ad A. Reserve Overlopende Posten

In deze reserve is € 90.000 beschikbaar voor het realiseren van projecten die voortkomen uit de Structuurvisie of voor een versterking van de landschapsstructuur door duurzame aanleg van landschapselementen aanvullend op zo'n project. Dit budget wordt met dit voorstel volledig besteed.

Dit budget is afkomstig van een initiatiefnemer die gebouwd heeft binnen de kaders van het LOP en de bijbehorende notitie 'Bouwen als bonus voor landschapsversterking'. Deze initiatiefnemer heeft in 2017 zijn verplichting afgekocht door € 90.000 te betalen. Bij de laatste tussenrapportage in 2017 besloot de gemeenteraad dit bedrag te storten/reserveren in de reserve Overlopende posten.

Ad B. Reserve omgevingsgerichte uitgaven en bovenplanse verevening

Deze reserve bestaat uit twee delen, het onderdeel bovenplanse verevening en het onderdeel omgevingsgerichte uitgaven. Het onderdeel van de bovenplanse verevening regelt een bijdrage aan een verliesgevend plan, waarbij het verlies ontstaat door de bouw van goedkope woningen. Dat is in dit voorstel niet aan de orde. Dit voorstel maakt gebruik van het onderdeel omgevingsgerichte uitgaven.

Voor het gedeelte Omgevingsgerichte uitgaven is ruim € 154.000 beschikbaar. Na de voorgestelde onttrekking blijft er ruim € 99.000 in de bestemmingsreserve achter. Er is een raadsbesluit nodig om budget vrij te maken uit deze reserve. Het voorliggende uitvoeringsprogramma is op dit moment het enige concrete voorstel dat aanspraak maakt maken op deze reserve.

Deze reserve wordt gevuld door ruimtelijke ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld woningbouw). Vanuit deze ontwikkelingen word een financiële bijdrage geleverd zoals beschreven staan in de Structuurvisie 2009 op *bladzijde 156*:

Op grond van artikel 6.24 Wro kan de gemeente bij het aangaan van een overeenkomst over grondexploitatie afspraken maken over financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen op basis van een vastgestelde structuurvisie. ...

De beoogde ruimtelijke ontwikkelingen leveren een positieve bijdrage aan de verbetering, versterking en ontwikkeling van het imago en de uitstraling van de gehele gemeente als landelijke en cultuurhistorische gemeente. Iedereen heeft daar profijt van: bewoners, arbeiders, passanten, recreanten etc. De ruimtelijke ontwikkelingen hebben veelal een ruim 'verzorgingsgebied', een gebied dat van de betreffende ontwikkeling voordeel heeft.

Concrete gewenste ontwikkelingen die in de structuurvisie worden genoemd, en waarop dit uitvoeringsprogramma aansluit zijn:

- Uitbreiding wandel- en struinpaden netwerk, vergroten recreatieve waarde en toegankelijkheid van het (buiten)gebied
- Aanleggen van picknickplaatsen en/of uitkijkposten
- Creëren van groene buffers, om te voorkomen dat kernen aan elkaar groeien
- Ontwikkelzone natuur en waterberging
- Landschappelijke versterkingszones (bijvoorbeeld het ontwikkelen en versterken van landgoederen, buitenplaatsen, ruime erven, groene kavels)

Andere doelen waaraan dit budget aan toegekend kan worden zijn:

- Fietspadennetwerk: Aanleg van aansluitingen tussen bestaande fietspaden en recreatieve fietsverbindingen (recreatie en verkeer,)
- Versterken laanstructuur (openbaar groen)
- Investerings in Sociaal-maatschappelijke voorzieningen (geen opstallen)

Op dit moment zijn hiervoor geen concrete projecten bekend.

Ad C) Subsidies Provincie Gelderland

Op basis van het vaststellen van het voorliggende uitvoeringsprogramma kunnen we subsidie vragen van de Provincie Gelderland uit de subsidieregeling Landschap en Biodiversiteit. Gemeenten kunnen subsidie aanvragen voor:

- De aanleg, het herstel of het uitvoeren van achterstallig onderhoud van in de regeling opgenomen landschapselementen buiten het Gelders Natuurnetwerk (GNN)
- Maatregelen ter verbetering van het leefgebied van niet prioritaire soorten buiten het GNN
- Maatregelen om beleving van het landschap te vergroten, zoals kleinschalige recreatieve voorzieningen, onverharde paden en eenvoudige houten loopbruggetjes
- Maatregelen om betrokkenheid van burgers bij het landschap te vergroten, zoals educatie, voorlichting aan vrijwilligers
- Investerings in het behoud van kleine vanaf de openbare weg zichtbare cultuurhistorische objecten
- Opstellen van een biodiversiteitsplan door gemeenten. Het plan bevat maatregelen voor actieve bescherming van soorten, natuur-inclusief bouwen, ecologisch beheer van bermen en voor het betrekken van inwoners bij vergroten van biodiversiteit.
- Soortenmanagementplan

Het grootste gedeelte van de gemeente Buren ligt binnen het Nationaal Landschap Rivierenland. De subsidie aan gemeenten bedraagt ten hoogste 75% van de subsidiabele kosten voor activiteiten binnen de begrenzing van de Gelderse Nationale Landschappen. Voor het opstellen van een biodiversiteitsplan geldt een bijdrage van maximaal 50% van de kosten, tot een maximum van € 25.000 per plan.

Voor aanvragen door gemeenten uit deze subsidie geldt een minimum van € 25.000 per subsidieaanvraag en een maximum van € 200.000 per gemeente.

Voor het opstellen van een soortenmanagementplan kan ook een subsidie worden aangevraagd (boven op de hierboven genoemde subsidie). Hiervoor geldt een bijdrage van maximaal 50% van de kosten tot een maximum van € 25.000 per plan.

Ad D) Bijdragen door particulieren en gebiedspartijen

Binnen een aantal projecten is het redelijk en gebruikelijk om van particulieren een bijdrage te vragen. Dit doen we bijvoorbeeld bij beplantingsprojecten waarbij particulieren tegen gereduceerd tarief

inheemse beplanting kunnen bestellen op basis van een beplantingsplan waar mee landschap en biodiversiteit versterkt wordt. De hoogte van deze bijdrage is op voorhand niet te kwantificeren. Sommige projecten worden op regionaal niveau uitgevoerd. Gezamenlijk financieren we projecten die bijdragen aan de regionale kennis, beleid en uitvoering voor biodiversiteit en landschap.

Financiële planning

De tabel hieronder geeft een overzicht van de financiële planning per onderdeel. De planning bij de uitvoeringsprojecten is nu financieel gelijk verdeeld over de jaren. Dit kan in de praktijk afwijken, omdat we uitgaan van de kansen en mogelijkheden die tijdens de uitvoering ontstaan.

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Biodiversiteitsplan	€ 30.000					€ 30.000
Soortmanagementplan	€ 30.000					€ 30.000
Uitvoeringsprojecten	€ 30.000	€ 54.250	€ 54.250	€ 54.250	€ 54.250	€ 247.000
Verkenning Groen Blauwe Diensten		€ 15.000				€ 15.000
Overige kosten	€ 7.000	€ 7.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 38.000
Totaal	€ 97.000	€ 76.250	€ 62.250	€ 62.250	€ 62.250	€ 360.000

We vragen een deel van het budget direct beschikbaar te stellen voor het kalenderjaar 2020 zodat direct met de uitvoering gestart kan worden. Voor het andere deel van het budget geldt dat we de gemeenteraad vanaf 2021 zullen vragen de benodigde budgetten beschikbaar te stellen uit de reserve overlopende posten. We spelen hiermee in op de voortgang van de uitvoering van het programma. De aanvragen zullen we doen bij het opstellen van de begroting of bij de tussenrapportages. Dit is schematisch weergegeven in onderstaande tabel.

Kalenderjaar	Gepland	Dekking
2020	€ 97.000	Direct beschikbaar bij raadsbesluit: € 55.000 uit reserve Omgevingsgerichte uitgaven en (bovenplanse verevening) € 42.000 Verwachte subsidies Provincie Gelderland
Verpreid over 2021-2024	€ 263.000	€ 90.000 Gelabeld, en vrij te maken in begroting of tussentijdse rapportages uit reserve Overlopende posten € 215.000 Verwachte subsidies Provincie Gelderland
Totaal	€ 360.000	

9. Communicatie

Bij het biodiversiteitsplan werken we een communicatieplan uit dat zal gelden voor het gehele Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit. We werken daarbij volgens de Factor-C methode waarbij we een kernboodschap en een communicatiekalender opstellen naar aanleiding van een uitgebreide actorenanalyse volgens de ringen van invloed.

De communicatie richt zich in elk geval op de volgende doelgroepen:

- Inwoners: algemeen, en met name: vrijwilligersnetwerk en grondeigenaren
- Bestuur: College van B&W en gemeenteraad van Buren
- Interne organisatie
- Gebiedspartijen (zoals waterschap, belangen organisaties, agrarische natuurverenigingen etc.)

10. Burgerparticipatie

Bij het opstellen van dit uitvoeringsprogramma is gebruik gemaakt van de input van agrarische natuurverenigingen en diverse vrijwilligers en werkgroepen die geraadpleegd zijn naar aanleiding van het nog lopende uitvoeringsprogramma.

Burgerparticipatie is intensief aan de orde bij de uitvoering van dit programma. Inwoners worden gevraagd om met geld, tijd, denkkraft en fysieke arbeid mee te doen aan beplantingsprojecten,

trainingen, werkgroepen en andere projecten. Ook zetten we met het uitvoeringsprogramma in op het versterken van het groene vrijwilligers netwerk. Draagvlak en inzet van grondeigenaren zijn nodig bij het realiseren van landschappelijke beplanting en openstelling.

11. Deregulering

Dit besluit leidt niet tot verhoging van de regeldruk. Een van de doelen van het soortmanagementplan is het versoepelen van ruimtelijke vergunningsprocedures.

12. Achtergrondinformatie

Gemeente Buren

[landschap in de gemeente Buren](#) (2012)

downloads: landschapsonwikkelingsplan

gebiedsgerichte werkboeken zijn te vinden via de knop 'visie op het landschap'

[Structuurvisie Buren 2009-2019](#)

[convenant bijbewustbetuwe](#)

[persbericht ondertekening convenant bijbewustbetuwe](#) (2017)

Provincie Gelderland

[Omgevingsvisie Gaaf Gelderland](#) (2018)

[Agenda landschap provincie Gelderland](#) (2017)

[Ambitiedocument Natuur](#) (2017)

[Regeling Landschap en Biodiversiteit](#) (2018)

Rijksoverheid/ Europees/Wereld

[nationale bijenstrategie](#) (2018)

[Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte \(SVIR 2012\)](#)

[rijksoverheid natuur en biodiversiteit](#) (2019)

[info over VN Biodiversiteitsverdrag \(1993\)](#)

Andere partijen (agrarische sector, belangenorganisaties voor natuur en landschap)

[Coalitie particuliere partijen \(landelijk\): Deltaplan Biodiversiteit \(2019\)](#)

[Nationale Landschaps Enquete door natuurmonumenten \(2019\)](#)

[kamervragen nationale landschapenquête](#)

[NFO bijen in de boomgaard](#) (2019)

[Platform natuur-inclusieve landbouw Gelderland](#)

Bijlagen:

- Raadsbesluit
- Collegebesluit met bijlagen:
 - o Bijlage 1 toelichting op het uitvoeringsprogramma
 - o Bijlage 2 toelichting op de begrippen 'landschap' en 'biodiversiteit'
 - o Bijlage 3 gerealiseerde projecten in de periode 2013-2019

Inlichtingen bij:

Naam	L. Boasson
Team	Beheer